

Leoš Janáček (1854–1928)

Šárka

Opera o třech jednáních z roku 1887

Libreto **Julius Zeyer** (1841–1901)

Upravil a třetí jednání instrumentoval **Osvald Chlubna** (1893–1971)

HUDEBNÍ NASTUDOVÁNÍ	Jakub Klecker
DIRIGENTI	Jakub Klecker, Jan Šrubař
REŽIE A SCÉNA	Rocc
KOSTÝMY	Vendula Johnová, Rocc
SBORMISTR	Jurij Galatenko

Osoby a obsazení:

ŠÁRKA, bojovnice z Vlastiny družiny	Dana Burešová / Eva Dřízgová-Jirušová
CTIRAD, bojovník oddaný Přemyslovi	Luciano Mastro / Stanislav Matis
PŘEMYSL, kníže, choť zemřelé Libuše	Martin Bárta / Jakub Kettner
LUMÍR, člen Přemyslova dvora	Václav Morys / Martin Šrejma

Dále účinkuje orchestr opery NDM – koncertní mistr Vladimír Liberda – a sbor opery NDM.

Opera je nastudována v českém originále s anglickými titulky.

NDM OSTRAVA

"PŘETVŮSC"

Asistent dirigenta
Asistentka režiséra

Jozef Katrák
Barbora Hamalová
Bohuslava Kráčmarová
Jana Hajková
Ivana Hotárková
Jozef Katrák
Bohuslava Kráčmarová
Hana Navrátilová
Jarmila Šebková

Hudební příprava

Inspicientka
Text sleduje
Obsluha titulků

Technický šéf
Šéf výpravy
Vedoucí umělecko-dekoračních dílen
Vedoucí výroby kostýmů
Jevištní mistr
Mistr osvětlení
Mistr zvuku
Mistrová vlásenkárny
Mistrová garderoby
Mistrová rekvizit

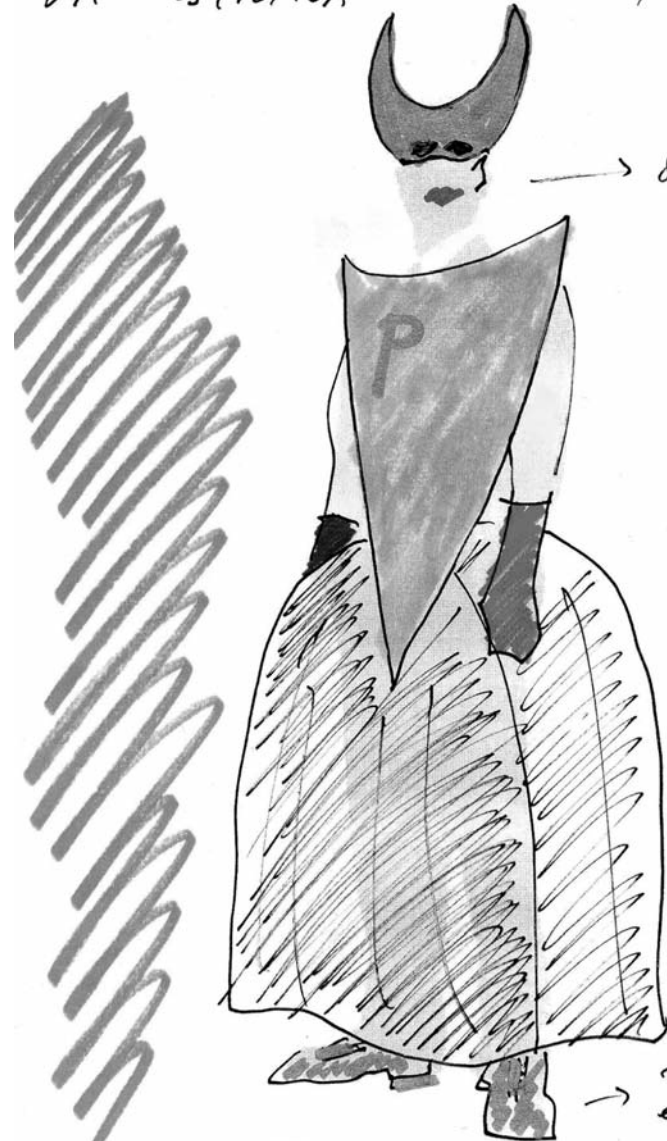
Stanislav Muntág
David Bazika
Barbora Macháčová
Eva Janáková
Jan Benek, Antonín Krajíček
Radko Orenič
Bořivoj Wojnar
Eva Celarková
Růžena Mauzerová
Alexandra Václavíková

Scénické dekorace vyrobily umělecko-dekorační dílny NDM.

Technolog – Martin Dušek, mistr čalounické dílny – Petr Missig,
mistr malířsko-kašérské dílny – Jaroslav Macháč, mistr truhlářské
dílny – Radomír Maschke, mistr zámečnické dílny – Milan Rous,
mistr zbrojířsko-šperkařské dílny – Jaroslav Dovalil

Scénické kostýmy a doplňky vyrobily krejčovny NDM.

Mistrová dámské krejčovny – Drahomíra Gwuzdiochová,
mistrová pánské krejčovny – Jiřina Richtrová, modistka-dekoratérka
– Věra Siostrzonková

→ bílé líce

BÁRTA
KETTNER

→ červá
krišolika
(samet)

→ elegant. boty

2010

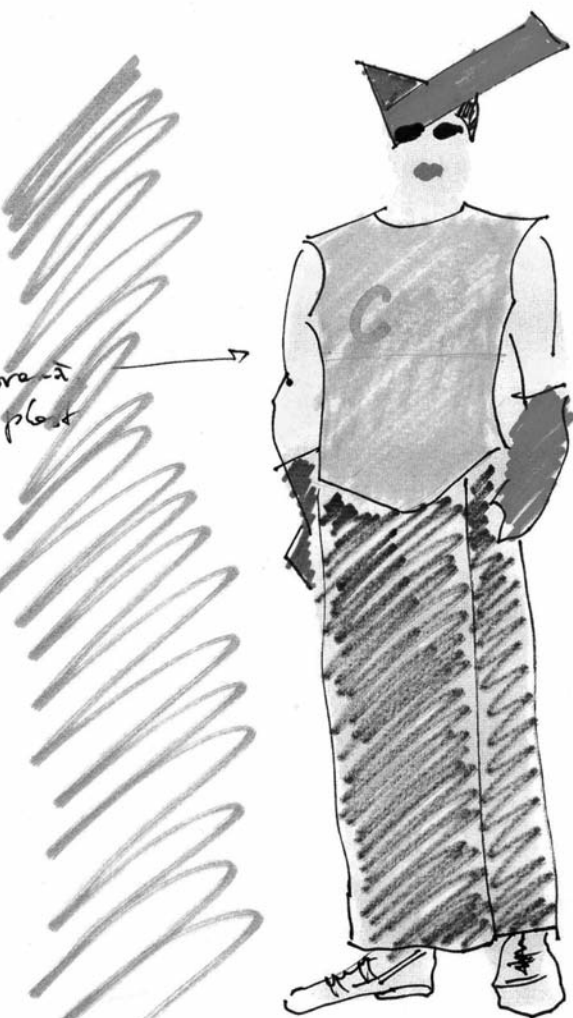
Rou & JH

NDA OSTRAVA

CTIRAD

MASTRO
MATIS

→ zluh' plavé.

→ modré pava

→ bílé tenisky

2010
Pou & John

OBSAH OPERY

První jednání

Po smrti kněžny Libuše ztratily ženy řadu výsad, včetně práva volit si samy manžely. Začaly proto pod vedením Vlasty brojit proti mužům. Kníže Přemysl, choť zemřelé kněžny, přijímá na hradě Libice mladého bojovníka Ctirada, který si přichází z Libušiny hrobky vyzvednout mocnou zbroj po předcích. Přemysl spolu s ostatními vladyky odjíždí a Ctirad poté odchází do hrobky. V rozjímání ho vyruší skupina bojovnic vedených Šárkou, která se rozhodla pro svou vůdkyni Vlastu uchvátit Libušinu korunu. Ctirad Šárčin loupežný čin překazí a dívky uprchnou.

Druhé jednání

V rozbourěné krajině si Šárka uvědomuje svou vzrůstající lásku ke Ctiradovi. Touží ale po pomstě a připraví na Ctirada léčku – přikazuje ostatním dívkám, aby ji přivázaly k velkému dubu a samy se nedaleko schovaly. Šárčin nářek přiláká Ctirada, kterému dívka namluví, že ji nechala připoutat Vlasta jako trest za nepodařený pokus o získání Libušiny koruny. Ctirad vyznává Šárce lásku. Dívka je sice unešena jeho upřímným vyznáním, nakonec se ale vzchopí, zatroubí na roh a přivolá tak ukryté bojovnice, které Ctirada zabijí. Šárka pak tohoto činu lituje, je již ale pozdě.

Třetí jednání

Na Vyšehrad přinášejí muži v čele s Lumírem tělo mrtvého Ctirada a postaví hranici, aby je spálili. Přichází Šárka, přiznává se ke svému činu, vrhá se na Ctiradovo mrtvé tělo a probodne se. Lumír zapaluje hranici a všichni žasnou nad čarovnou mocí lásky.

K JANÁČKOVĚ OPEŘE ŠÁRKA

Začátkem ledna 1885 si Janáček zaznamenává do kalendáře stručný scénář romantické opery *Poslední Abencerage* podle Chateaubriandovy povídky pojednávající o lásce posledního potomka maurského rodu Abenceragů Abena Hameta ke krásné madridské dívce Blance. Milostné vzplanutí mladého páru zvrátí skutečnost, že Blanka pochází z rodu, který vyvraždil Abenovy předky. Aben odchází do vyhnanství a Blanka poté umírá žalem nad jeho hrobem poblíž Kartága. Janáčka na této látce zřejmě zaujal konflikt mezi hlasem srdce a rodovou příslušností. Od kompozice ale nakonec upustil. Brzy nato poznává Zeyerovu *Šárku* – počátkem roku 1887 vycházela na pokračování v Ladeckého České Thalii. Janáčka na ni upozornil Karel Sázavský, který tehdy do tohoto periodika dopisoval. Skladatel začal s kompozicí zřejmě již v únoru roku 1887. V první verzi opery výrazně zasáhl do Zeyerova textu – celé libreto proškrtal (zejména sborové části, ze kterých zbyla jen polovina) a zredukoval mytologickou symboliku. Docílil tak většího dramatického spádu, dějové přehlednosti a srozumitelnosti. Operu rozvrhl do dvou dějství s proměnou a předehrou. Za necelých šest měsíců měl hotový klavírní výtah a jeho opis poslal začátkem srpna k posouzení Antonínu Dvořákovi. V říjnu se za ním vydal a dle Janáčkových slov dopadlo Dvořákové hodnocení „dosti dobře“. Hned poté proto požádal Julia Zeyera o souhlas ke zhudebnění. Obdržel ale zamítavé stanovisko. Důvodů mohl mít Zeyer hned několik. Zřejmě jej popudily rozsáhlé skladatelovy zásahy do textu libreta, možná v tom hrála velkou úlohu také skutečnost, že Janáček již text použil bez jakékoliv žádosti o svolení. Zeyer také s libretem počítal pro Antonína Dvořáka, který je nikdy přímo neodmítl. I přes Zeyerovo opakované zamítnutí se Janáček nenechal odradit, pokračoval v kompozici a již v polovině roku 1888 dokončil druhou verzi opery. Prof. Vladimír Helfert (1886–1945) charakterizoval rozdíly mezi první a druhou verzí takto: „... v *tematickém materiálu, zvláště ve sborech, změnil Janáček ve druhém znění některá místa ve prospěch výrazové pregnance a rovněž vokální sólová melodie byla prohloubena a blíží se namnoze ve druhém znění více pozdějšímu individuálnímu vokálnímu stylu Janáčkovu, nežli v prvním znění...*“ Janáček ve druhé verzi *Šárky* ustoupil od rozsáhlé předehry, vypustil úvodní sbor vladkyň a zredukoval zpěvní party. Dvouaktové rozvržení a dělení na výstupy ale ponechal. Ve druhé polovině roku 1888 ale zcela pochopil Zeyerovu neoblomnost a od dokončení opery upustil. K *Šárce* se vrátil až o téměř třicet let později, zasáhl do zpěvních partů a závěrečnou proměnu přepracoval na třetí jednání. O dokon-

Leoš Janáček

čení instrumentace požádal svého žáka, hudebního skladatele Osvalda Chlubnu (1893–1971) a již v říjnu 1918 požádal Českou akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, která byla dědičkou literárních práv po Juliu Zeyerovi, o svolení použít ke zhudebnění Zeyerův text. Bylo mu okamžitě vyhověno a po řadě úprav Janáček *Šárku* počátkem roku 1919 po třiceti jedna letech od započetí kompozice dokončil. V prosinci roku 1924 byla na koncertě Klubu moravských skladatelů, uspořádaném k oslavě Janáčkových sedmdesátých narozenin, provedena předehra k *Šárce*. Jevištní premiéra díla byla určena na 11. listopadu 1925 v Národním divadle v Brně a *Šárka* (s podtitulem bohatýrská zpěvohra) zde byla uvedena spolu s baletem *Don Juan* od Christopa Willibalda Glucka.

LIBRETO

Leoš Janáček (1854–1928)

ŠÁRKA

Opera o třech jednáních z roku 1887

Libreto: **Julius Zeyer** (1841–1901)

Osoby:

ŠÁRKA, bojovnice z Vlastiny družiny
CTIRAD, bojovník oddaný Přemyslovi
PŘEMYSL, kníže, choť zemřelé Libuše
LUMÍR, člen Přemyslova dvora

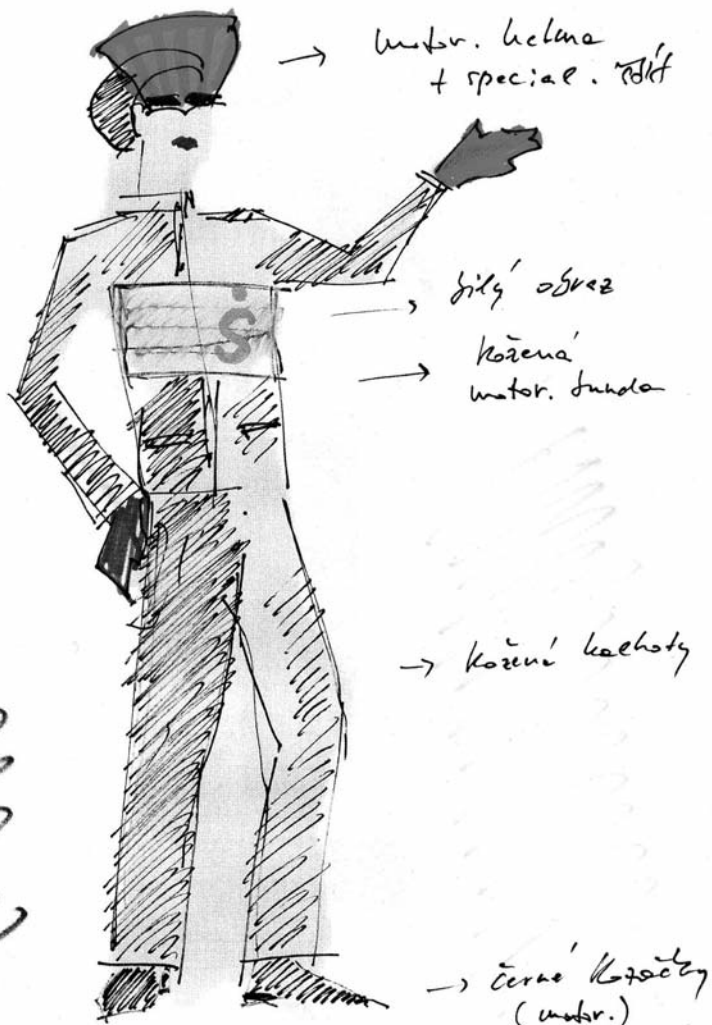
soprán
tenor
baryton
tenor

Vladykové, bojovnice, jinoši, dívky

NDM OSTRAVA

"ŠÁRKA"

BUREŠOVA
DŘÍZGOVA

2010
Pavel Jolán

PRVNÍ JEDNÁNÍ

Nádvoří hradu Libice, později hrobka kněžny Libuše.

PŘEMYSL

Jak za hory se slunce chýlí,
tak odešla jsi, Libušo,
a zlatý tvého lidu věk
kles s tebou v tmavý hrob.
Juž minulo léto, blahý sen,
a Morana bledá volá!
Má podobu Vlasty, jež třímá meč
a kosí mých reků bohatý květ,
ó krvavá žnečka a krutá.

SBOR VLADYKŮ

Jak děsné to jméno ode rtů znělo.
Juž kypí mi krev, ať začíná seč,
juž dychtím po boji!

PŘEMYSL

Zdaž vlasti sad má zhuben být?
Kdy vesna vzešla nám?
Má rušit záští posvátný tvůj poklid, Libušo?
Noc svatá kráčí doubravou
a hradu se blíží,
snad nese krásný mír, jak nám,
tak budoucím!
Kdo šerem lesů přichází?

SBOR

Na bílém koni vjíždí cizí muž!
Jakou zvěst přináší?

CTIRAD

Sláva ti, velký Přemysle!
Sláva i bohatýrům,
jichž velké činy slaví ves, národ!

PŘEMYSL

Buď vítán a rci nám jméno své,
co vede tě v tento osamělý hrad?

CTIRAD

Jsem Ctírad, Dobrovoje syn!
Přísahal jsem, že rukou mou
klesne Vlastin pých.
K Vyšehradu jsem spěl,
však tak mi otec děl!
„Jdi na Libici, pustý hrad,
tam najdeš Přemysla!
Tam v šeré kobce
složil Trut svůj štít a mlat!
Ty jeho zbroje dědicem,
sám tak ustanovil.“
Tak otec děl, teď víš,
proč přišel jsem!

PŘEMYSL

Pojď v náruč mou, Ctírade!
Mladý hrdino! Bud' chrabrým tak,
jak býval otec tvůj!
A vejdi v lůna země
a vynes ze šeré kobky
dědictví své na jasný den.
Poctivě vládni zbrojí svou,
síly své uživej moudré
a zůstaň věren odkazu
slavných předků svých.
Nuž vzhůru, vladyci! Na Vyšehrad!

SBOR VLADYKŮ

Hoj! Na Vyšehrad, na Děvín!
Hoj! Již chvěj se, sídlo vzpoury!
Hoj! Na sladkou lásku zapomeň.
Hoj! Jsi pán, ne otrok bídný.
Hoj! Na Vyšehrad, na Děvín!
Hoj! Již chvěj se, sídlo vzpoury!
Hoj! Hoj! Hoj! Hoj!
(Odcházejí.)

CTIRAD

(samoten)
Posvátné ticho, přesladké šero,
jak dobře zná moje srdce

čarodějnou vaši moc!
Jak často lesů šepotání
v šeré síně vnikalo,
když otec na bílém dvorci
o bojích bohatýrů,
o lásce lůzných žen vyprávěl.
Ó, sne o sladké lásce,
ó, přelude kouzelný,
jak často kolem skrání oblétaš!
Jak z jara bílý motýl,
jenž zmizí v modrý jas!

(Zář měsíce vychází nad lesem, ozývá se zpěv slavíka.)

Ó, pěj, slavíku milý, a bílá luno, sviť,
ó, poletuj kolem skrání sladký lásky sne!
Sladký lásky sne!

SBOR BOJOVNIC

(z dálky)
Bouříme krajem,
ó, běda, kam zapadne náš voj! Běda!

CTIRAD

To lítých bojovnic divé volání!
Z mé duše prchá sen o blahu milování!
Tak slavík vyplašen zlověstným krákoráním
do dáli ulétá.

*(Spěchá ke hrobce, odvalí balvan, otevře dveře hrobky.
Sluj vzplane jasem.)*

CTIRAD

Kroč, noho, přes posvátný práh!
Trut tak velel a zlatá kyne sláva!

*(Vstupuje do sluje širokými do skály vtesanými schody.
Sluj září modravým jasem. Uprostřed stojí zlatý stolec,
na němž odpočívá mrtvá Libuše zahalena hustým závojem,
na hlavě zlatou korunu.)*

CTIRAD

Ó, jaký záprak plní sluje hloub!
Hle, zlatý trůn, mlat Trutův a mohutný štít.
Ó, svatý stíne velké věstkyně,
odpusť mi, smělému vetřelci.
Hle, klesám v prach před tvou velebností.
Hoden-li budu,
bych vždy k vítězství pozvedl štít,
čistý jak slunce.
Vůli tu mám a srdce nespoutané,
srdce nespoutané.

SBOR BOJOVNIC

(za scénou)

Ó, běda, kam zapadne náš voj! Běda!

ŠÁRKA

Hrad stojí opuštěn.
V čin velký předsevzetí zraje juž!

SBOR BOJOVNIC

Nuž Šárko, mluv,
proč jsi nás přivedla sem?

ŠÁRKA

Sen nejmělejší skutkem bud!
Sen nejmilejší skutkem bud!
Od hrobky kámen leží odvalen.
Buď, ruko, tobě dík,
jež chystala jsi dráhu krokům mým!
Buď, ruko, tobě dík!

CTIRAD

Ó, svatý stíne velké věstkyně!
Hle, klesám v prach před tvou velebností!

ŠÁRKA

Juž zeje prostor.
Do lůna země mne sledujte.

(Spěchá do sluje. Uvnitř sluje vyskočí.)

Kdo ticho posvátné hlukem ruší rouhavě?

CTIRAD

Nuž uhlídám, zda bouří běsů roj
a pak je zaplaším.

ŠÁRKA

Nuž vzhlédněte, kam jsem vás uvedla!
Nuž vzhlédněte! Zde Libuša!

SBOR BOJOVNIC

Ó, Šárko, ó, nejdi blíž!
Ó, nejdi blíž!
Jak slunce zář,
tak cloní nás velké věšky veleba.
Jak slunce zář,
tak cloní nás její veleba.
Nejdi blíž!

ŠÁRKA

Nikdy nechvěje se srdce mé!
Strhla jsem s nebe tlupu rudých hvězd
a prozkoumala žhavý jejich rum.
Hvězdné trosky poučily mne,
že s korunou, jež zdobí Libuši,
věčné vítězství
do hrdých hradeb Vlasty zavítá!

SBOR BOJOVNIC

Nás jímá strach!

ŠÁRKA

Já se směji!

SBOR BOJOVNIC

Ó, Šárko, stůj!
Nás jímá strach!
Ó, Šárko, stůj! Stůj! Stůj! Stůj!

ŠÁRKA

(Předstupuje před trůn.)

Já vámi pohrdám!
Slyš, Libušo,
kdo stojí před tebou!

Jsem Šárka! Bojovnice Vlasty vítězné.
Ty bylas velkou hvězdou zářící,
však Vlasta sluncem jest
a sláva její konce nedozná!
Přišla jsem,
abych ti sňala korunu tvou čarovnou,
již žena největší jen nosit smí.
Tou ženou Vlasta je, ne ty,
jež v mrzký prach své čelo
pokořilas před mužem!
Do prachu padni, ženo Přemysla,
dej korunu, závoj,
(vztahuje se po koruně)
mrtvolo!

CTIRAD

(vystoupí z pozadí)
Stůj, zmije příšerná,
sic rozdrť čelo tvoje Trutův mlat!

ŠÁRKA

Kdo jsi, jenž ničíš mne jedním slovem?

SBOR BOJOVNIC

Nás hltí tma.

ŠÁRKA

Ó, Bozi!

SBOR BOJOVNIC

Nás hltí tma.

ŠÁRKA

Ó, Bozi!

SBOR BOJOVNIC

Nás hltí tma, ó, Bozi!

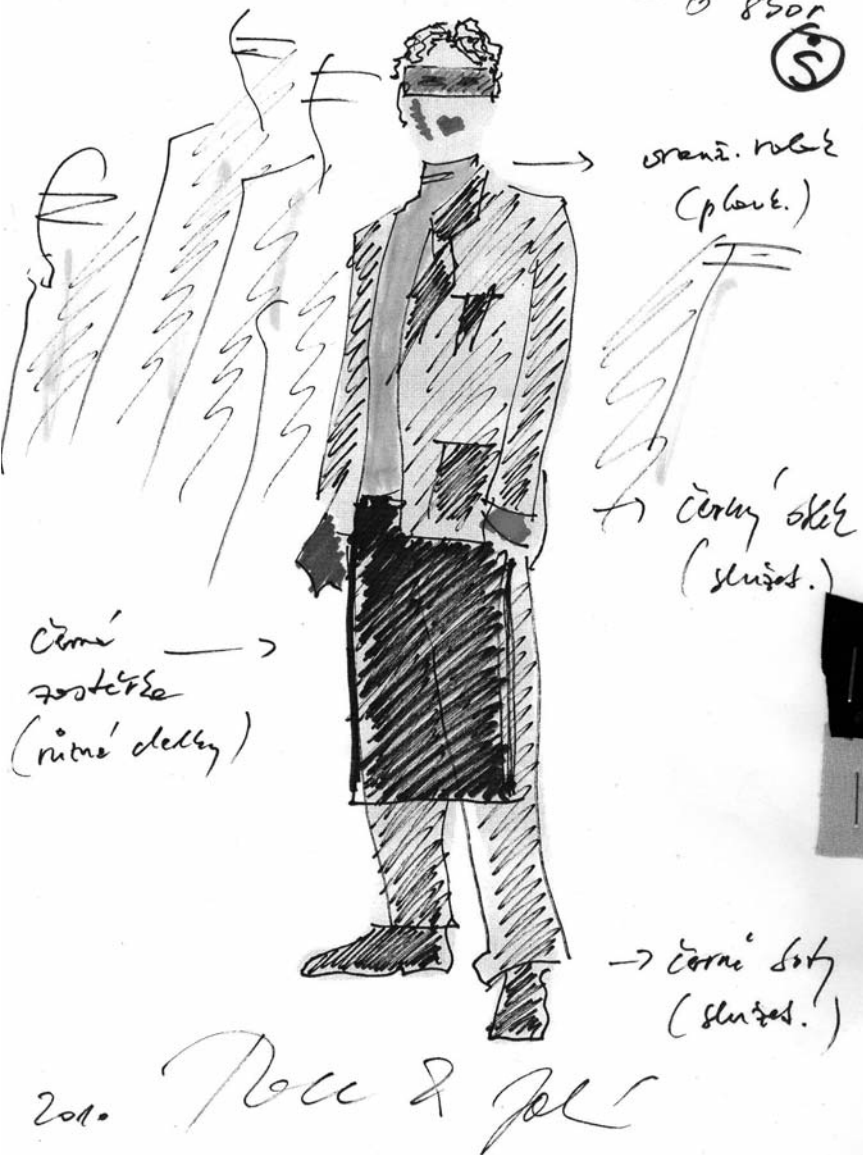
ŠÁRKA

Krví tvou své zášťi ukojím!
(Zdrcena pomalu vychází ze sluje.)

CTIRAD

Jak slunné její oči
vbodají se v moji tvář
a slast a smrt mou duši zmítají!
(Zastíní si rukou tvář.)
A slast a smrt mou duši zmítají!
Mou duši zmítají!

NDM OSTRAVA

DRUHÉ JEDNÁNÍ

Divoké a pusté údolí.

ŠÁRKA

Proč zachvělo se srdce mé,
když ke mně pozved zářivý svůj zrak?
Proč zachvělo se srdce mé?

SBOR BOJOVNIC

Juž zbledly hvězdy, slunce vychází.
Buď vítána, zoro!

ŠÁRKA

Proč zachvělo se srdce mé,
když ke mně pozved zářivý svůj zrak?
Proč zachvělo se srdce mé?
Jeho jasný zrak jak světla jasné zdroje,
a temný přec jak bleskonosný mrak.
Já o něm blouzním.

Ó, Boží, v pomoc pospíchejte!

Vždyť jsem smrtelná,
smilování mějte!

Ó, smilování mějte!

Ó, svatá luno, božstvo vznešené,

ty bílý květe plný tajemství,
jenž vykvetl jsi z černé skvělosti,

slýš můj k tobě volající hlas!

Měj slitování, luno, s kněžkou svou!

Zkroť v duši mojí divé plameny!

Vrať mi dávný, dávný starý klid!

SBOR BOJOVNIC

Co dumáš, Šárko?

ŠÁRKA

Vrať mi dávný, dávný starý klid!

SBOR BOJOVNIC

Snad bledý strach! Tebe děsí?

Snad bledý strach tě děsí?

Před bojem!

ŠÁRKA

Dík tobě, luno! Bohům dík!
Hlas děvic vede zpět zabloudilou
z bludiště vidin.
Juž slabost zmizela
a divý žár nezkrotné nenávisti
zchvátí mne.
Po krvi žízním muže hrdého,
jenž směle zmařil velký záměr můj!
Jak černý pták po celou noc
kol skrání mi létala divná lest.
Jeho lapit chci v síť chytrých výmyslů!
Bez boje padne v prach
a Trutův mlat a štít bude mou kořistí!

SBOR BOJOVNIC

Jak plane ti zrak, jak září ti tvář,
jak plane ti zrak, jak září ti tvář!
Ó, Šárko, zjev nám záměry své!

ŠÁRKA

Zde k tomu dubu mne přivažte
a zanechte osudu.
Vy pak samy v lese skryjte se,
dokud mého rohu hlas nezavolá vás!

SBOR BOJOVNIC

Ó, jak jsou tajemny tvé duše záměry!
Však jest nám činiti, co káže slovo tvé.

ŠÁRKA

Co znamená, ach, palčivý můj bol?
Snad přízrak lásky opět děsí mne?

SBOR BOJOVNIC

Ó, jak jsou tajemny tvé duše záměry!

ŠÁRKA

Nepocítím než záští divoké
a slabost prchla z duše mé hrdinské!

SBOR BOJOVNIC

Však jest nám činiti, co káže slovo tvé.
(Zacházejí na všechny strany.)

ŠÁRKA

Ó, klame lživý, zchytralý,
na ret můj slétni jako lesní pták
na kvetoucí hlohu ratolest.

(Je slyšet dusot koně a krákorání havrana.)

ŠÁRKA

Ten havran zvěstuje ti velký žal,
ó, hrdý muži, předčasnou smrt!

CTIRAD

(Objeví se v pozadí na koni.)
Dol divoký a pustý
a v slunci skví se roucho bělostné!

ŠÁRKA

Já hynu! Pomoc!
Já hynu! Pomoc!
Což nikdo neslyší?
Já hynu! Pomoc! Pomoc! Pomoc!
Což nikdo neslyší?

CTIRAD

(Seskočí z koně.)
Co znamená to žalostné volání?
Juž spěchám na pomoc!

ŠÁRKA

Volání marné jest, bohové!

CTIRAD

Tos, Šárko, ty?

ŠÁRKA

Na pomoc přispějte ubohé!

CTIRAD

Tos, Šárko, ty? Tos ty?
Nuž chop se zbraně, kněžko měsíce!

ŠÁRKA

Buď vítán, vítán, bohatýre,
buď vítán, nejlítější vrahu můj!

CTIRAD

Tys svázána?
A bledá tvář se k nebi obrací?

ŠÁRKA

Chci smrt! Ubij mne!
Oj, ubij mne!
Jen smrt! Jen smrt!

CTIRAD

Z mé duše prchá nenávisť!
Kdo svázal tě?
Jsi volná! Nuž mluv.

ŠÁRKA

To Vlasta učinila závistná,
že nezdařil se pokus můj,
to vítanou jí bylo záminkou,
by dávno tajemného záští blesk
na hlavu mou se snesl.
Zde v temném lese na mne zasyčela:
„To nebyl Trut, co plašilo tě z kobky!
Ne, to schvátíl jeho zrak
tu zrádnou duši tvou!“
Pak kázala mne svázat a usmrtit.
Svázat a usmrtit.
V tom tvůj kůň zařehal a děvy prchaly,
neb strachem naplnil je Trutův mlat a štít!
Jsem v moci tvé!
Než však zemru, chci vědět,
kdo byl mým vítězem!
Rci jméno své!

CTIRAD

Ctirad sluju a bílý otcův dvůr
na břehu stojí ladané Sázavy!

ŠÁRKA

Ó, Ctirade, jak byls mi osudným!
Tys zmařil podnik,
který slávou měl mou hlavu ověnit!
Kloním hlavu tu, smrt svou čekajíc!

CTIRAD

Ó, Šárko, vstaň!
Já nedychtím po krvi bezbranných!

ŠÁRKA

Ó, běda mně, pak jsem tvou zajatou?
Ty vlasy mé otočíš kol silné ruky své,
a tak mne povlečeš na bílý dvůr,
kde žena tvá tě čeká.
Ta zlým na mne zrakem zasvítí,
když ležet budu před ní v pokoře!
To vidět mám?
A Bohům klnout, jež mne neslyší!
Buď milostiv!
(Padne na tvář a leží bez hnutí.)
A usmrť mne!

CTIRAD

(Klekne vedle ní. Kloní se nad ní.)
Nemám ženy a nikdy nepřijdeš
na otcův bílý dvůr, leč vůlí svou!

ŠÁRKA

Díky tobě, vítězi!
Však po boku tvém žít a bojovat?
Ó, Boží, v pomoc spějte ubohé,
v pomoc spějte ubohé.

CTIRAD

Ó, Šárko, tys čarovný květ na srdci mém,
jež k tobě láskou, nesmírnou láskou mře!

ŠÁRKA

Ó, Bozi, ó, Bozi,
vždyť klesám v blahu neskonalém!
(Klesne mu do náruče.)

CTIRAD

Kéž na tvém srdci věrném
bych umřít směl hned.
Tím neskonalým blahem,
bych umřít směl hned!

ŠÁRKA

(Vyvinuje se z objetí.)
Po boku jeho žít?
Po boku jeho žít?
(Náhle se vzchopí, odhodlaně.)
Nemohu!
(Chytne roh a zatroubí.)

CTIRAD

Co činiš?

ŠÁRKA

Tím rohem vítám noc,
když hasne den.
A den můj zmirá,
již kvačí noc.
(Na všech stranách se objevují bojovnice.)

SBOR BOJOVNIC

Bouříme krajem a běda,
kam donese vítr náš voj!
Bouříme krajem.
Bouříme krajem.

CTIRAD

(Spěchá pro svou zbraň.)
Šárko, nechvěj se!
Já chráním tě!

SBOR BOJOVNIC

Bouříme krajem a běda,
kam donese vítr náš voj!

CTIRAD

Já chráním tě! Ó, Šárko!

SBOR BOJOVNIC

Hledáme boj!

ŠÁRKA

Jsi zrazen a ztracen!

CTIRAD

(Raněn klesá.)
Žel mládí mého!
Žel otce mého,
jehož kvílení dvůr bílý
slýchat bude noc a noc.
Žel však, nejvíc žel,
Šárko ukrutná,
žel tvé zrady, žel,
žel, třikrát žel!

(Bojovnice dobíjejí Ctirada. Šárka se vrhá na družky.)

ŠÁRKA

Litice!
Pryč, přišery ukrutné!
Můj Ctirade!
(Padá na jeho mrtvolu.)
Já bídná, nešťastná!

NDM OSTRAVA

"LUMÍR"
S

MORYS
+

zelené
potíčko →

2010 N. & J.

TŘETÍ JEDNÁNÍ

Nádvoří Vyšehradu.

(Zazní táhlý zvuk trouby a zabušení na bránu.)

PŘEMYSL

Mou duši jímá truchlé, truchlé tušení.

Otevřte bránu!

(Brána se rozlétne, objeví se sbor mužů
nesoucích hořící louče. Uprostřed čtyři muži
s pokrytými márami na ramenou.

V jejich čele Lumír, zároveň s nimi vejde lid.)

LUMÍR

Postavte na zem drahé břímě.

PŘEMYSL

Co to znamená?

Rci, kdo leží pod přikrovem,
jej kropíš slzou svou?

LUMÍR

Psi hrdého uštvali jelena,
jak lovec zvěř.

SBOR

Přetěžkou chcem pomstu
za krvavý čin!

PŘEMYSL

Toť Ctirad,
mého druha syn!
Kdo spáchal jej?

LUMÍR

To Šárka učinila závistná
a děvic nezkrotný její sbor.
V lup divým šelmám vyvrhla jej v les,
by duše jeho věčně těkala
od stromu k stromu
klidu zbavená.

SBOR

Pomsta nás volá.
Spěchejme v boj!

PŘEMYSL

Dřív ať plamenů rudých roj jej zhltní
a vznítí naši krev!

SBOR

Dřív ať plamenů rudých roj jej zhltní
a vznítí naši krev!

SBOR

Ať vznítí krev, ať vznítí naši krev!
(Muži pokládají Ctirada na hranici.)

PŘEMYSL

Ó, jinochu, jak s nebe hvězda spadne v tmavou noc,
tak urvala tě krutá Morana!

(Brána se otevírá, objeví se Šárka.)

SBOR

Kdo zjevil se nám v středu truchlících,
zda z bohyň některá to blažených,
že Vyšehradu brána dokořán se otvírá
před krokem vznešeným?

PŘEMYSL

Zlým chvěje se mé srdce tušením.

SBOR

Že Vyšehradu brána dokořán se otvírá
před krokem vznešeným?

LUMÍR

Od temene plyne jí jak mléčná dráha
závoj třpytící.

PŘEMYSL

Zlým chvěje se mé srdce tušením.

LUMÍR

Jak divukrásná, jako černý sen!

SBOR

Je divukrásná!

PŘEMYSL

Zřím v oku jejím stopy zločinu!

LUMÍR

Mluv, bledý zjeve, co tě vede k nám?

ŠÁRKA

Vy divíte se, bohatýrové,
jak zlatá brána otevřela se
před kroky mými samoděk?
Vždyť nesu Trutův štít a mlat!
A což nevíte, což nevíte,
že zlatá brána Vyšehradu
vždy se otvírala, on když přicházel?

LUMÍR

Ty neseš Trutův mlat?

ŠÁRKA

Ó, netaž se!

LUMÍR

Ó, mluv, kdo jsi?

ŠÁRKA

Ó, netaž se a dej mi, dej mi zemřít.

LUMÍR

Mé srdce buší hrozným tušením!

ŠÁRKA

Dej mi, dej mi zemřít
po boku toho, jehož miluji,
jehož miluji!
Můj Ctirade, můj vítězi!
Zde tvoje zbraň,
s ní vejdeš do noci!

SBOR VLADYKŮ

Zda rozumím těm slovům záhadným?

ŠÁRKA

Ó, běda slávě tvé,
ó, běda síle tvé a jaré mladosti!

PŘEMYSL

Ó, běda slávě tvé!

ŠÁRKA

Ó, Ctirade!

PŘEMYSL

Ó, běda síle tvé!

ŠÁRKA

Můj vítězi, otevři slunné oči své
a září jejich jasnou,
ať vzplá mi spása!

PŘEMYSL

Ó, běda, jaré mladosti!

LUMÍR

Ó, běda síle tvé, běda jaré mladosti!
Běda! Běda!

ŠÁRKA

Ó, běda, zhasly a nikdy víc neozáří duše mé!
Ó, Ctirade, můj Ctirade!

PŘEMYSL

Ó, běda mladosti!

SBOR JINOCŮ

Ó, řekni nám, druhu náš,
proč ležíš něm a bled?

ŠÁRKA

Tma děsivá teď kol a kol
a celý svět je pouhá noc!

LUMÍR

Proč zhasl tvého oka svit a úsměv retů tvých?
Druhu náš, proč zhasl tvého oka svit?

SBOR

Ó, řekni nám, ó, řekni nám,
proč zhasl tvého oka svit
a úsměv retů tvých?

PŘEMYSL

Ó, řekni nám, druhu náš,
proč zhasl tvého oka svit
a úsměv retů tvých?

ŠÁRKA

Jen zář hranice vzplane světla mi jasná.

LUMÍR A PŘEMYSL

Proč zhasl tvého oka svit
a úsměv retů tvých?

SBOR

A úsměv retů tvých?

ŠÁRKA

Plameny svaté očistou budte
duši zoufalé.

SBOR DÍVEK

Dub statný na hoře
a nebes les jej rozdrtil
a svrhl jej na široširou zem.
Jun dobrý šel lesem a bledá smrt
– dech vyrvala mu z prsou mladých.
Ó, plačte, děvy, plačte!
Ó, plačte, roňte slzy své!
Ó, plačte, děvy, ó, plačte, děvy,
ó, plačte, roňte slzy své!

LUMÍR

Vyšlehni rudý plameni,
a zacloň lůžko jinocha!

ŠÁRKA

(Vrhne se na hranici.)

Stůj, pěvče!

V noci mračný klín neodejde sám!

Jsem Šárka, která uvrhla jej v hrob
a vlastní vůlí trestám svůj čin!

(Probodne se a klesne vedle Ctirada.)

SBOR VLADYKŮ

Ó, úžas, úžas!

Neklamal nás sluch?

To Šárka!

Úžas!

LUMÍR

(Hodí pochodeň na hranici.)

Vyšlehní k nebi, plameni,

a obou svatebního lože clonou bud!

SBOR

Vyšlehní k nebi, rudý plameni,

a svatebního lože clonou bud!

LUMÍR

A ty, ó, větre, zaduj v širý kraj

a hlásej světu velký lásky div!

PŘEMYSL

A ty, ó, větre, zaduj v širý kraj

a hlásej světu velký lásky div!

SBOR

A ty, ó, větre!

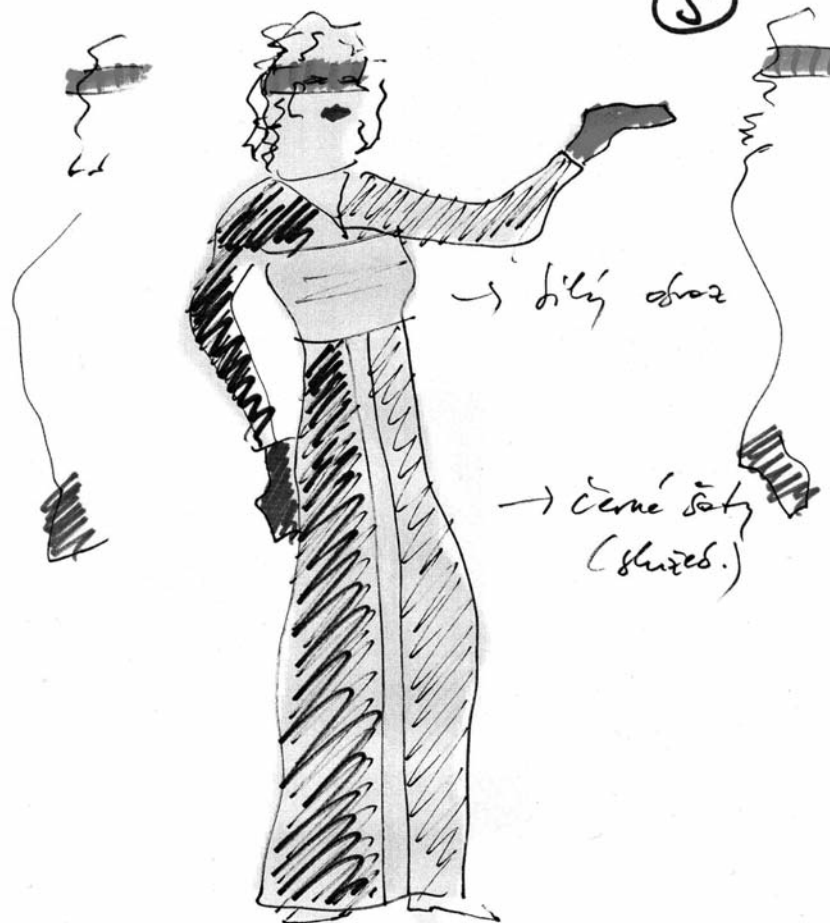
A hlásej světu velké lásky div!

Konec

NOM STRAVA

"ŠÁRKA

- 7 skv 4

2011 Tom & Petr

Režisér Rocc

SLOVO REŽISÉRA

DVĚ ŽENY, DVA MÝTY – SETKÁNÍ JANÁČKA S MARTINŮ

Šárka a Ariadna, příběh dvou žen ze dvou odlišných kultur. České mytologické pojednání o ženě-bojovnici, která obětuje svoji lásku k muži, aby dodržela své životní poslání. A řecká báje v surrealistickém zpracování o ženě-bohyni, strážkyni mystického labyrintu, ve kterém se ztratí každý muž. Zdánlivě se jedná o dva zcela jiné náměty, ovšem obě ženy sdílí podobný osud: rozpolcenost mezi silným citem a ještě silnějším rozumem, který následuje vyšší poslání. Dramatický konflikt je téměř všedního charakteru: střet mužského a ženského vidění světa – problém každodenního života. Janáčkova *Šárka* má na základě poetického libreta Julia Zeyera formu jakéhosi stylizovaného obrazu z dějin národa českého. Bojovnice v okamžiku zabití svého milého pochopí, že milostný cit je pro ni důležitější než její nezkrotná touha po moci. Obětuje svůj život, aby se ve smrti navždy spojila v lásce. Skrze scénickou abstrakci a pohybovou stylizaci jsme se snažili najít nový vizuální tvar této legendy v dnešní době, jelikož mýty jsou nesmrtelné. *Ariadna* Bohuslava Martinů vychází z divadelní hry francouzského surrealistického spisovatele Georgese Neveuxe. Labyrint se zde stává zamotaným vnitřním světem duše každého z nás. Setkání s Minotaurem inu znamená setkání se sebou samým: část každého, kdo vejde do labyrintu, musí bezpodmínečně zemřít. Pouze Ariadna zná tajemství tohoto labyrintu. Rádoby náhodné setkání Thésea s Ariadnou se z pouhé milostné hříčky rozvine do neuchopitelných rozměrů vztahu mezi mužem a ženou. Jak Šárku, tak i Ariadnu lze něčím vnímat jako ženu-ničitelku. Setkání muže s touto ženou znamená nebezpečí, v důsledku smrt. Při hlubším zamyšlení se ale možná jedná o ženu-vykupitelku. Ona snad lépe vidí celek tajemného žití, každý její čin má totiž vyšší význam – a smrt je přece jen začátkem další naděje.

Rocc

Bohuslav Martinů

Bohuslav Martinů (1890–1959)

Ariadna

Jednoaktová opera z roku 1958

Libreto skladatel podle divadelní hry Georsege Neveuxe

Le Voyage de Thésée (Pouť Théseova)

Český překlad Eva Bezděková (1929–1992)

HUDEBNÍ NASTUDOVÁNÍ	Jakub Klecker
DIRIGENTI	Jakub Klecker, Jan Šrubař
REŽIE A SCÉNA	Rocc
KOSTÝMY	Vendula Johnová, Rocc
SBORMISTR	Jurij Galatenko

Osoby a obsazení:

ARIADNA	Agnieszka Bochenek-Osiecka / Zuzana Marková
THÉSEUS	Martin Bárta / Jakub Kettner
MINOTAURUS	Martin Gurbal / Bogdan Kurowski
NÁMOŘNÍK, BURÚN	Václav Morys / Martin Šrejma
STAŘEC	Jaroslav Kosec / Václav Živný
PĚT CHLAPCŮ Z ATHÉN	členové sboru opery NDM

Dále účinkuje orchestr opery NDM – koncertní mistr Vladimír Liberda.

Opera je nastudována v českém překladu s anglickými titulky.

Projekt se koná za podpory Nadace Bohuslava Martinů.

NDM OSTRAVA

"ARIADNA"

BOCHENEK - OSIECKA
MARKOVA

OBSAH OPERY

Opera je komponována podle barokního schématu a sestává z prologu a tří obrazů, oddělených orchestrálními symfoniemi.

Sinfonia č. 1

Prolog před oponou

Strážce města Knóssos se dozvídá o příjezdu lodi s athénskými mladíky od racka, letícího kolem.

První obraz

Sedm vylodivších se mladíků tluče na dveře hostince. Otevírá jim Stařec, který je varuje před blížící se nocí. Šest mladíků se Starcem odchází, jen Théseus zůstává a setkává se s neznámou dívkou. Ta se do něho zamiluje a varuje jej před Minotaurem. Stařec ohlašuje svatbu královské dcery. Tou dcerou je ona dívka a jmenuje se Ariadna, ženichem je Théseus.

Sinfonia č. 2

Druhý obraz

Théseův společník Burún je nespokojen s tím, že místo boje sedí nečinně na slavnosti, a vydává se sám zápasit s Minotaurem. Burúnův smrtelný křik probudí Thésea z jeho okouzlení. Překoná strach a vyzve Minotaura k boji. Ten přichází a vypadá přesně jako Théseus. Théseus se nezalekne jeho matoucích slov a zabije ho.

Sinfonia č. 3

Třetí obraz

Théseus odplouvá se svými druhy, Ariadna se s ním loučí závěrečnou árií.

2010 Purz & Jel

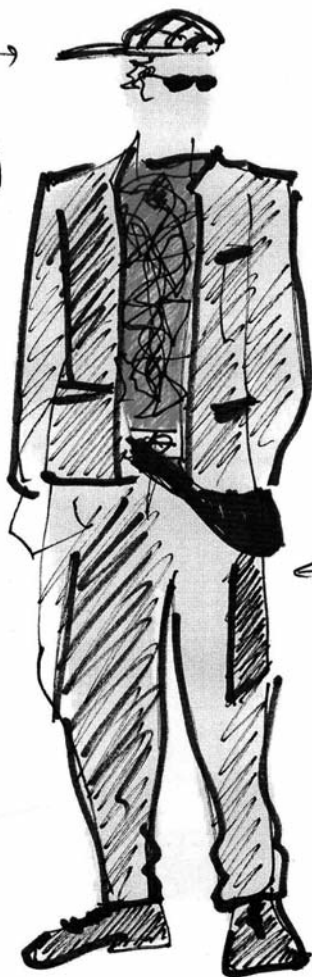
NDM OSTRAVA

4x jinoch

černá (dřev) →
depec

(ruční kování)

→ skic.
černé
tržko
černé kování
= LASIQT

← černá
lednicka

→ usměvavý
obraz

K MARTINŮ OPEŘE ARIADNA

Dne 3. června 1958 poslal Bohuslav Martinů (1890–1959) ze Švýcarska domů do Poličky zprávu: „Píšu novou malou operu, jeden akt, také abych si trochu odpočinul od té velké opery, Řeckých pašijí, které dají hodně práce.“ Onou jednoaktovou operou se stala *Ariadna* (v originálním francouzském jazyce díla *Ariane*). Jako předloha skladateli posloužila divadelní hra *Le Voyage de Thésée* (*Pout Théseova*) jeho vzácného přítele Georgese Neveuxe. Básníkům snový svět byl Martinů velice blízký a ponořil se do něj již podruhé – poprvé tomu bylo v případě opery *Julietta aneb Snář*, kterou skladatel zkomponoval o dvacet let dříve. Půvab této hříčky spočívá zejména v tom, že významový materiál složený z náznaků je pozoruhodně prostý a nepřetrhává spojení mezi symbolem a tím, k čemu daný symbol odkazuje. Postavy mytologického příběhu (i následného operního zpracování) si zachovávají svou autenticitu, ale jejich vnitřní dramata je možné vztáhnout k lidským dramatům všedních dnů. Závěrečné lamento Ariadny je strhující výpovědí nešťastné opuštěné ženy a jeho vzorem byla zcela určitě Ariadna Claudia Monteverdiho. Předlohu si do podoby libreta Martinů adaptoval sám. Uspořádal je do podoby barokní monodie, v níž se uplatňují tři instrumentální vstupy (sinfonie) a uzavřené dílčí útvary (tři obrazy a závěrečná árie). Pěvecká bravura, na níž je založen part Ariadny, byla podle sdělení Martinů manželky spojena s představou mimořádného pěveckého umění řecké sopranistky Marie Callas. Martinů svoji Ariadnu dokončil během jediného měsíce (dílo komponoval od 13. května do 15. června 1958). Její světové premiéry v roce 1961 v Gelsenkirchenu se již ale nedožil.

2010 Peter & Pi

MINOTAURUS

Minotaurus je v řecké mytologii tvor s lidským tělem a býčí hlavou. Podle legendy svedl bílý býk manželku krétského krále Mínóa Pásifaé. Po čase porodila Minotaura, netvora s lidským tělem a býčí hlavou. Král si nechal od proslulého athénskému architekta a sochaře Daidala postavit Labyrint, do kterého pak nevlastního krvelačného syna uvěznil. Poté, co byl na hrách v Athénách zabit syn krále Mínóa, vypukla mezi Krétou a Athénami válka. Athény padly a byla na ně uvalena povinnost odvádět Krétě lidskou oběť – každý rok bylo pro Minotaura obětováno sedm panen a sedm chlapců. Syn athénskému krále Aigea Théseus se vypravil s oběťmi lodí na Krétu, odhodlán zabít netvora. Krétský král ho přijal vlídně, popřál mu štěstí, avšak upozornil ho, že možná Minotaura zabije, ale sotva se dostane z labyrintu ven. S pomocí bohyně Afrodité se Théseus zamiloval do královské dcery Ariadny. Dívka dala v předvečer boje Théseovi kouzelný meč a přidala klubko nití, které za sebou bude rozmotávat a tak najde zpáteční cestu. Ráno byly oběti odvedeny k labyrintu, ale dovnitř vstoupil jen Théseus, odvíjel Ariadninu nit a tmavými chodbami se dostal až k Minotaurovi a v těžkém souboji ho zabil. Dostal se šťastně ven, král mu poděkoval za zabití netvora a zrušil povinnou každoroční oběť Athén. Ariadna chtěla odplout s Théseem, ale noc před odplutím jí ve snu Athéna odjezd zakázala. Místo toho se druhý den stala manželkou boha vína Dionýsa. Théseus se tedy vracel sám, a protože nechal na lodi černé plachty, znamená vlastní smrti, jeho otec král Aigeus se žalem vrhl do moře.

NDM OSTRAVA

"Buzin"

MORYS

+

lily kopras →

bílá
volná košile →

bílá
tenisky →

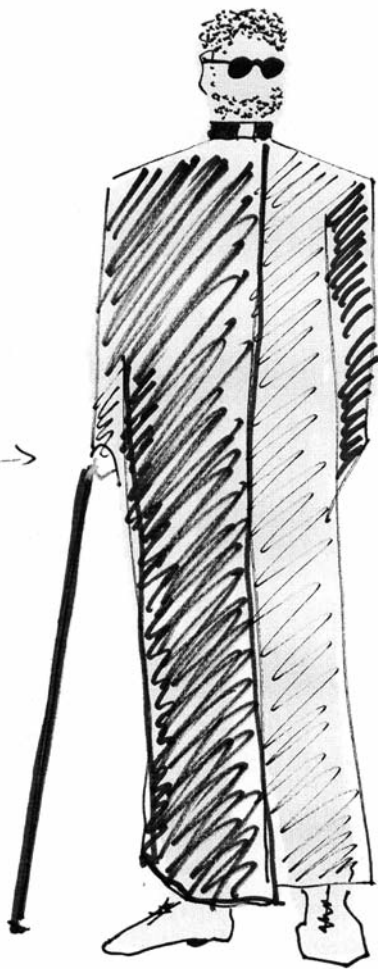
2000 Nov & 2001

NDM OSTRAVA

STAREC

KOSEC
ŽIVNÝ

šité
pásnice →

černá
hnil →

šité
šaty (p) →

2010 Pouť & Starce

LIBRETO

Bohuslav Martinů (1890–1959)

Ariadna

Jednoaktová opera z roku 1958

Libreto skladatel podle divadelní hry Georgette Neveuxe

Le Voyage de Thésée (Pouť Théseova)

Český překlad **Eva Bezděková** (1929–1992)

Osoby:

ARIADNA

soprán

THÉSEUS

baryton

BURŮN

tenor

MINOTAURUS

bas

NÁMOŘNÍK

tenor

STAREC

bas

Pět chlapců z Athén

PROLOG

NÁMOŘNÍK

(Dívá se na obzor.)

Jsou pryč sedm dní
a už je nevidím vůbec,
neslyším je vůbec.

Nic! Moře jen – nic víc.
Hle, jeden racek sem letí.
Pojď ke mně blíž,
neměj strach.

Tak pojď!

Ty neviděls je snad?
*(Poslouchá, odpovídá,
rozmlouvá s rackem.)*

Těch sedm chlapců?

Ne, ne...

Tu krásnou bílou loď
s velkou černou plachtou?

Ptáčku můj, mluv! Mluv!

Ne! Mělo to být dneska, ne loni.

Co? Že víš, kdo jsou?

Veslují sem k našim břehům?

No tak, už mluv! Jsou zdraví?

Zpívali sí? No tak! Tak, tak!

To jsem rád.

A raz a dva a raz a...

Ti stateční chlapci!

Díky, racku, díky!

(Odchází a volá.)

Dobrá zpráva, dobrá zpráva!

PRVNÍ OBRAZ

*Opona se zvedá. Sedm chlapců stojí v řadě
před dveřmi do hostince v Knossosu,
Minotaurově městě.*

CHLAPCI

(jednohlasně)

Otevřete nám! Otevřete nám!
Otevřete!

STAŘEC

(polohlasem)

Nekřičte tak, nač ten hluk,
budíte nás!

Celičké město spí.

U nás před slunce západem
nikde dveře vám neotevřou.
Ale dřív – ven s tím, kdo jste.

CHLAPCI

Právě připluli jsme k vám,
zabít chcem tu Minotaura.

STAŘEC

Dávno čekám vás.

(Uchopí buben a zabubnuje na něj.)

(nahlas)

Já jsem zde totiž bubeníkem.

To já hlásím tady všechny svatby,
všecka úmrtí.

(polohlasem)

Náš Minotaurus bojuje pouze v noci.
Noc již je blížká.

THÉSEUS

Jak hlásí příchod svůj?

PRVNÍ CHLAPEC

Řevem svým?

DRUHÝ CHLAPEC

Anebo stínem, který vrhá?

TŘETÍ CHLAPEC

Mlčením pouze?

STAŘEC

Tím, že srdce tvé začne bít.

(Zabubnuje na buben a odchází.)

(Šest chlapců jde za ním.

Théseus se dívá, jak odcházejí.

Vytáhne z opasku sekeru

a chystá se ji zatnout do morušovníku.

Objeví se dívka.)

ARIADNA

Ne, ne, ne!

Na ten strom sáhnout nesmíš!

Ne, ne, na ten strom sáhnout nesmíš.

THÉSEUS

Kdopak jsi?

ARIADNA

Nesmíš se ani ptát na moje jméno.

THÉSEUS

Kdo vlastně jsi?

ARIADNA

A nesmíš se dívat, nesmíš se dívat,

na mě hledět a přitom se smát.

THÉSEUS

Dívat se, to snad mi dovolíš?

ARIADNA

Mám ráda ten stromek,

radši mám ten strom než sebe.

Proto ti kážu – nech ho být!

THÉSEUS

Copak já vím,

jestli teď budu mít chuť tě poslechnout?

Víš ty, komu jsi teď právě podobná?

ARIADNA

To tedy nevím.

THÉSEUS

Jsi jak dívka, která má schůzku

a přišla na tu schůzku trochu dřív.

No, řekni, nemám pravdu?

ARIADNA

To máš, to máš, to máš.

Tak odpusť, už se nehněvám.

Čekám svého nejdražšího,

už měl by tu být.

Přichází sem každý den,

jak zázrak.

THÉSEUS

Ach tak... Tak...

Ten tvůj zázrak,

ten ti já z duše přejí.

Opravdu.

(Zasune sekeru za opasek.)

ARIADNA

Já chci ještě víc.

Prostě nechci, aby mě tu viděl

s někým jiným stát.

THÉSEUS

A můžeš mi říct,

proč dívky nesmí stát

a mluvit s cizincem,

co přišel k vám.

ARIADNA

Proč ne?

Stejně jsou všechny zamilované do vás.

THÉSEUS

Všecky, jen ty ne.

ARIADNA

Ne, já ne.

Všechno čas, všecky touhy
a všechny sny dívky věnují vám.

THÉSEUS

Jen ty ne.

ARIADNA

Ne, já však ne.

Každý večer schůzku mám
zde na náměstí.

Je vždycky pusté,
sem nepřijde nikdo.

THÉSEUS

Dnes i já schůzku tady mám.

ARIADNA

A ty jsi též přišel dříve.

Jak já.

THÉSEUS

Čekám tu Minotaura.

ARIADNA

Vždyť Minotaura čekám zde i já, i já.

A já myslala, že to víš.

Teď víš, cos nepochopil dřív.

Ano, právě Minotaura mám ráda,

já přec Minotaura mám ráda.

THÉSEUS

Díky tobě nyní vím, co jsem chtěl.

Že Minotauros není jen prelud nebo přízrak.

Je to člověk.

ARIADNA

Je, či alespoň má hlas lidský.

Vždyť já znám jen hlas.

Znám jen ten hlas,

neviděla jsem ho nikdy.

THÉSEUS

Ach tak, tys mi lhala,

nečekáš tu chlapce.

To s tím milencem,

to byla lež.

ARIADNA

Dnes přijde sem, já to vím.

Dnes přijde sem, já to vím,

a věř mi a věř mi, že se zjeví,

a věř mi, já to jistě vím, to jistě vím.

Musí přijít, když s tebou dneska bít se má

a tak ho uvidím snad i já, i já!

A slyšíš, a slyšíš... už jde.

Ba, vím to jistě, je to on.

Jde, už se blíží, už se blíží, jde k nám.

Prosím tě, běž pryč.

THÉSEUS

Budu se bránit!

ARIADNA

Už je zde, už je zde,

vyřítí se, přiletí jako šíp,

život svůj potom chraň.

THÉSEUS

Budu se bránit!

ARIADNA

Uteč rychle!

THÉSEUS

Ne!

ARIADNA

Uteč rychle!

THÉSEUS

Ne!

ARIADNA

Uteč rychle!

THÉSEUS

Ne! Já zůstanu zde.

ARIADNA

Teď už příliš pozdě je,
teď už příliš pozdě je, příliš...

To je tvá smrt, to je tvá smrt,
to je tvá smrt!

Teď už příliš pozdě je.

Už je zde, už je zde,
cítím jej blizoučko nás.

Nesmíš zemřít, mně na tom záleží,

já to nechci, já to nechci,

živ mi zůstaň.

Neslyšíš, Minotaure?

Vrať se zpět, vrať se zpět

a žít ho nech!

Nezabíjej lásku mou.

Já to nechci, Minotaure!

THÉSEUS

Lásko má, ty moje lásko,
kterou právě teď jsem si vyvolil.

ARIADNA

Strach mám, strach mám,
strach mám...

THÉSEUS

Ty zítra k nám se mnou popluješ,
ty sama napneš bílou plachtu,
tam doma věrný lid
nás přivítá zpěvem svým,
ten zpěv nade vše mám rád.

ARIADNA

Strach mám, strach mám,
strach mám, strach mám,
strach mám.

Tam vzadu, jen hled,
jen hled, ta brána, ta brána...

Ta brána se otevírá.

Je to brána mého domu.

To on otevřel bránu.

A já opustit mám tě?

Ne, ne, chci zůstat zde,

chci zůstat zde.

STAŘEC

Hlásím vám dobrou novinu,
z rozkazu krále vyzývám občany,
aby vyzdobili domy
a oblékli si nejlepší šaty na slavnost,
která se koná dnešní noci.

THÉSEUS

Jaká slavnost?

STAŘEC

Svatba královny dcery s cizincem,
který se stavil v našem městě.

THÉSEUS

A kdo je králova dcera?

ARIADNA

To jsem já. A já jsem Ariadna.

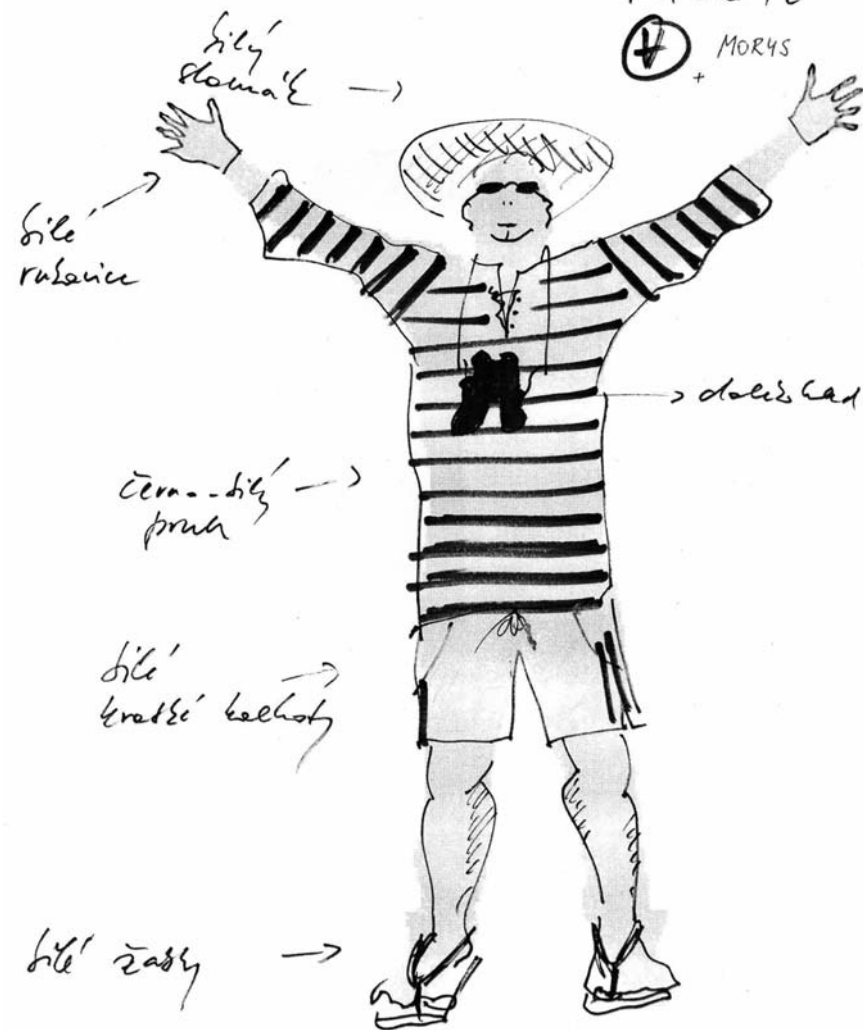
A ten cizinec jsi ty.

Jak jmenuješ se ty?

NDM OSTRAVA

"STRAŽEC
- NÁMORŇNÍK"

Ⓢ MORYS

DRUHÝ OBRAZ

(Stejná scéna jako v prvním obraze.
Théseus a Ariadna sedí pod moruší.)

BURÚN

Ne, já tu nejsem šťastný.

Opíjím se stále a nemohu přestat pít.

Asi mám důvod.

Já piju, protože jsem nešťastný.

Už jde Théseus.

Člověk, který přišel přemoci Minotaura
a sám je přemožen ženou.

Tak se dám do boje já.

Pojďte, všichni za mnou.

(Odejde.)

PĚT CHLAPCŮ

(v dálce, za scénou)

Země! Plujeme k ní!

Země, plujeme k ní, země.

Raz a raz, my k ní veslujem, a raz.

My k ní veslujem,

raz a raz, raz, raz.

Země! Plujeme k ní!

Země! Plujeme k ní.

ARIADNA

Co je to za zpěv?

THÉSEUS

Toť zpěv vlasti mé.

ARIADNA

Ne, ne, at už ten zpěv raději neslyším.

Ne, ne, vždyť zároveň je slyšet sem jiný zpěv
a já jej poznávám.

To volá jeden z vás, v nebezpečí.

BURÚN

Ó, ó.

THÉSEUS

To je hlas Burúnův.

ARIADNA

Kam bys chtěl jít?

Kam bys chtěl jít?

Jeho boj je skončený.

THÉSEUS

Ariadno, co se to s námi děje?

Teď vstoupilo mezi nás něco záhadného,

náhle my dva jsme si cizí.

THÉSEUS

Tak ať! Raději smrt!

Burúne, možná i na cestách,

po kterých teď jdeš,

uslyšíš volání moje, uslyšíš,

co ti chci říct.

Křičím, abys mě slyšel,

ačkoliv jdeš pořád dál a dál.

Burúne, já tě pomstím,

to ti přísahám.

Minotaure! Já tě volám!

Už je zde, už je zde,

čeká na mne, na mne číhá,

cítím už jeho dech

a snad se mi teď přes rameno dívá.

Minotaure, neslyšíš?

Vyzývám tě, neslyšíš?

MINOTAURŮV HLAS

Vyzývám tě, neslyšíš?

THÉSEUS

Vím, já však Thésea z dřívějšíka hledám,

to on se měl bít.

Já hledám syna slunce a on není zde.

MINOTAURŮV HLAS

Tak pojď, Thésee,

pojď, mně na pomoc, pojď!

THÉSEUS

On přijde sem,

vždyť já ho tak volám!

Mám strach,

já mám strach, mám strach.

A chtěl bych teď něco v ruce mít,

co je živé jako já.

Buď psa, nebo květ,

buď mušku, či ptáčka,

jenom ať je to živé!

Tak vysvobod' mne, dávný Thésee.

(Objeví se druhý Théseus – Minotaurus.)

Kdopak jsi? Ty nejsi Théseus!

Ty jsi Minotaurus.

Ale proč se mi podobáš?

MINOTAURUS

A komu bych podobat se měl?

Mám se podobat býku,

jak říkají pastýři?

Nebo orlu, či snad hadu?

Ne, toho všeho jsem nechal.

Tak snadno dá se zabít had,

i orel nebo býk.

Kdo ale troufal by si vztáhnout ruku

a zabít sama sebe?

V přítomnosti smrti čas se zastaví

a jediná kratičká chvíle trvá víc než rok.

Hleď, ze stromu lístek se odpojí,

k zemi padá, můžeš vidět ten pád,

je tak pomalý, že zemřít bys mohl dřív,

nežli se dotkne země.

Na co tu ještě čekáš?

Zabij mne, tak zabij mne!

Proč váháš? Ty máš strach!

PĚT CHLAPCŮ

(z dálky)

Ó.

THÉSEUS

Před tebou stojí pravý Théseus
a ty, ty jsi ten pravý Théseus
z noci lásky s Ariadnou.

Ten Théseus,
co má ještě v uších ten hlas Ariadny,
ty štěstí mého obraz jsi
a to štěstí mé zabije tě teď.
Máš přece strach!
Tak tedy křič! Tak tedy křič!

MINOTAURUS

(vyděšen strachem ze smrti)
Ariadno, ztracený jsem.
(Théseus ho udeří. Padá.)

(Vejde Ariadna.)

ARIADNA

Věděla jsem, že se ti podobá.

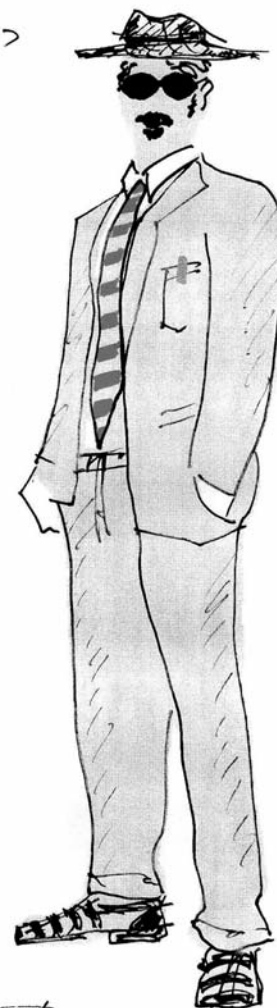
NDM OSTRAVA

THÉSEUS

BÁRTA
KETTNER

plátěný
klobouk →

→ bílý
leťan
plát. sandal

→ sandaly

2010 Tom & Jerry

TŘETÍ OBRAZ

Stejná scéna jako v prvním a druhém obraze.

THÉSEUS

Můžeme jet?

PĚT CHLAPCŮ

(za scénou)

Ano.

THÉSEUS

Tak rychle, teď zvedněte kotvu
a pak vzhůru všechny plachty.

(Odejde.)

PĚT CHLAPCŮ

(z dálky)

Ó.

ARIADNA

Thésee! Ještě chvíli,
jen ještě chvíli mi přej,
než budu mít tu sílu sbohem ti dát.
Vždyť já byla s tebou jen den,
jedinou noc, a ty nám nezkalil žádný stín.
Ten den a noc nám dvěma nezkalil stín.
Ten den a onu noc v nás nebyl stesku stín.
Kdyby všechny dni,
všechny noci mé neměly být právě tak krásné,
sbohem dám ti, to radši běž, to radši běž.
A já a já zemřu spíš,
ach, bez tebe a někde v dáli.
Vždyť i já budu zítra už v dáli, ach.
Thésee, ještě chvíli jen,
chvíli mi přej, než budu mít tu sílu
navždy sbohem ti dát.
Vždyť já byla s tebou jen den,
jedinou noc, a ty nám nezkalil stín,
ten den a onu noc nám dvěma nezkalil stín,
ten den a onu noc v nás nebyl stesku stín.
Zítra já půjdu též, já půjdu též.

Kamže půjdu? Kamže půjdu?

Nevím stále. Jen vím, že musím jít.

Najít si chci, najít si chci tichou skrýš ve skalách,
kde neuvidím plout lodi.

Já nechci už vidět plout lodi,
plout lodi, lodi s bílou plachtou.

Ty lodi bílé, které zmizí záhy v dáli. Ach.

Už nikdy víc nebude žádná tvoje. Nikdy.

A mám-li tam zemřít, tak zemřu,
tak zemřu, zemřu ráda, šťastna,

jak šťastna, že láskou mojí ty jsi byl, jen ty.

Má lásko, můj Thésee,

má lásko!

Konec

PROFILY INSCENÁTORŮ

JAKUB KLECKER

– hudební nastudování, dirigent

Jakub Klecker patří k nastupující dirigentské generaci. Po studiu oboru dirigování na brněnské konzervatoři absolvoval HAMU v Praze ve třídě prof. J. Bělohlávka a doc. T. Koutníka. Studia ukončil absolventským koncertem v roce 2006 s Filharmonií Brno a Kantilénou. V letech 2003–2005 působil jako hlavní sbormistr Kantilény. V roce 2006 převzal po I. Sedláčkovi funkci uměleckého vedoucího sboru. Úspěšně navazuje na dlouholetou tradici a vysokou interpretační kvalitu Kantilény. O tom svědčí i několik vítězství na prestižních mezinárodních sborových soutěžích. V belgickém Neerpeltu Kantiléna získala 1. cenu „summa cum laude“, kde se utkala v těžké konkurenci devadesáti devíti sborů (2006). V rakouském Grazu na Světové sborové olympiádě (2008) získala dvě zlaté medaile a ocenění „Nejlepší evropský sbor“ ve svých kategoriích a ve švýcarském Montreux cenu publika a diplom „Excellent“ (2009). Pro Mezinárodní hudební festival Janáčkovy Brno 2004 se Jakub Klecker podílel na nastudování Janáčkovy opery *Její pastorkyňa*. V červnu téhož roku se v Litomyšli podílel na přípravě inscenace Smetanovy opery *Braniboři v Čechách*, se kterou poté v říjnu debutoval v Národním divadle Brno. Od roku 2007 působí v Janáčkově opeře Národního divadla Brno jako dirigent – dirigoval opery *Marta*, *Její pastorkyňa*, *Rigoletto*, *Idomeneo*, *Nabucco*, *Juliette*, *Ženitba*, *Kráska a zvíře*, balety *Spartakus*, *Louskáček*, *Coppelia z Montmartru* a další. Jako dirigent pravidelně spolupracuje s českými i slovenskými symfonickými orchestry (například Filharmonie Brno, Pražská komorní filharmonie, Moravská filharmonie Olomouc, Janáčkova filharmonie Ostrava, Čeští komorní sólisté, Český filharmonický sbor Brno) a renomovanými umělci. Na podzim roku 2007 se zúčastnil jako druhý dirigent pětidenního koncertního turné Filharmonie Brno po Japonsku. Díky velkému úspěchu bylo turné opakováno i v roce 2009. Kleckerův úspěšný debut na Pražském jaru 2009 jen potvrzuje jeho vzrůstající kvality práce s instrumentálními tělesy v České republice.

ROCC

– režie, scéna, kostýmy

Rocc vystudoval operní režii u A. Vaňákové na JAMU, postgraduálně studoval scénografii v Curychu a u Rosalie v Offenbachu nad Mohanem. Získal stipendium Ministerstva kultury Slovenské republiky, podporovala ho také Slovenská akademie věd a umění. V Komorní opeře JAMU inscenoval Pergolesiho *Služku paní* (1999) a operu A. Scarlattioho *Šlechtná láska* (2002), v ND v Lublani uvedl operní pohádku *Princezna na hrášku* E. Tocha (2003). Po úspěšných premiérách komorních oper J. Berga *Eufrides před branami Týmén* a *Snídaně na hradě Šlankvaldě* v Brně v roce 2004 zavítal do Národního divadla v Praze, kde inscenoval světovou premiéru opery *MrTVÁ?* M. Dvořákové a I. Medka. *MrTVÁ?* byla 2007 prezentována na mezinárodním festivalu soudobé hudby „50. Warszawska Jesień“. V sezóně 2005/2006 přednášel jevištní pohyb na pěveckých dílnách v německém Freyungu, kde režíroval komickou operu A. Lortzinga *Zkouška na operu* a Schubertův singspiel *Spiklenci aneb Domácí válka*. V roce 2005 inscenoval v Národním divadle Brno světovou premiéru minimalistické opery *Noci Dnem* V. Zouhara. V roce 2007 vytvořil pro pražské Národní divadlo inscenaci světové premiéry opery *Lacrimae Alexandri Magni* T. Hanzlíka. Rocc je autorem mnoha dalších projektů – instalace, tanec, nová média (Česká republika, Slovensko, Slovinsko, Polsko, Švýcarsko, Rakousko a Německo), jako scénograf pracoval také v Leipziger Tanztheater. Rocc je také zakladatelem konceptu „postopera.forma“ se zaměřením na postdramatickou hudebně-divadelní estetiku. Z dalších jeho projektů jmenujme například inscenaci opery *Macbeth* M. Košuta pro festival „Moravský podzim“ v Brně v roce 2008, nebo inscenaci Haydnova *Lékárníka* v Lublani v roce 2009. V sezóně 2007/2008 působil jako dramaturg Opery Slovenského národního divadla Maribor a v sezóně 2008/2009 jako zástupce uměleckého šéfa Janáčkovy opery Národního divadla Brno. Od ledna 2010 je uměleckým šéfem Janáčkovy opery Národního divadla Brno, kde v současné době připravuje mimo jiné autorský projekt s V. Zouharem a T. Hanzlíkem *La Dafne*.

VENDULA JOHNOVÁ

– kostýmy

Vendula Johnová je absolventkou SSUŠO a v roce 2002 absolvovala na katedře výtvarné výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Již během studií se účastnila skupinových výstav a workshopů. Působila jako kurátorka studentské galerie a od roku 1999 se soustavně věnuje pedagogické práci s dětmi. Od roku 2000 spolupracuje s Ensemble Damian a T. Hanzlíkem na všech scénických projektech souboru.

Přehled výstav a realizovaných scénických projektů:

Kameny – samostatná výstava kolorovaných kreseb; galerie Vodní Branka, Uničov (2000)

Kokoni – instalace vlněných objektů v parku pod Michalským výpadem, Olomouc (2000)

Leçons de ténèbres – videoprojekce a scéna k rekonstrukci barokní ceremonie (2000)

Epibateron – videoprojekce ke kantátě na barokní libreto, hudba T. Hanzlík (2000)

Coronide – kostýmy pro operu na barokní libreto, hudba Vít Zouhar (2000, v letech 2000–2004 prezentováno v Lotyšsku, Estonsku, Německu, Itálii, v ND v Praze)

Endymio – výprava k opeře na libreto z roku 1727, hudba T. Hanzlík (2001)

La nascita del diamante (Zrození diamantu) – kostýmy a scéna k barokní opeře u příležitosti znovuotevření Jezuitského konviktu v Olomouci (2002)

Poverty and wealth – mezinárodní workshop, ateliér malby, Rakousko, Steinz (2002)

Torso – výprava k opeře na libreto z roku 1728, hudba V. Zouhar, T. Hanzlík (2003)

Yta innocens – výprava k opeře na libreto z roku 1728, hudba T. Hanzlík (2004)

Landembork – kostýmy a scéna k hanácké barokní opeře (2004)

Theatrum Schrattenbach – realizace malované části repliky barokní scény, Jezuitský konvikt v Olomouci (2005)

Kirké – kostýmy pro operu, hudba T. Hanzlík (2005)

Žena a muž ožraty – kostýmy pro barokní operu, hudba J. Tuček (2005)

Krvavá pavlač – kostýmy k opeře, hudba T. Hanzlík, režie S. Sanža (2006)

Lacrimae Alexandri Magni – kostýmy k opeře, hudba T. Hanzlík, ND Praha (2007)

Facetum musicum – kostýmy k barokní opeře (2009)

Labyrint vášně – kostýmy k prvnímu dílu trilogie na libreto D. Hrbka, hudba T. Hanzlík (2009)

Program vydalo
Národní divadlo moravskoslezské,
příspěvková organizace statutárního města Ostrava
Čs. legii 148/14, 701 04 Ostrava – Moravská Ostrava
www.ndm.cz

Ředitel Jiří Nekvasil,
hudební ředitel opery Robert Jindra.
Program připravil Daniel Jäger,
výtvarné zpracování programu a sazba Lubomír Šedivý.
Fotografie Martin Popelář.

Tisk Ringier Print CZ a.s.

„Nositele autorských práv k dílu zastupuje DILIA,
divadelní, literární, audiovizuální agentura, Krátkého 1, Praha 9.“

Projekt se koná za podpory Nadace Bohuslava Martinů.

Činnost Národního divadla moravskoslezského,
příspěvkové organizace statutárního města Ostrava,
je financována z rozpočtu města Ostravy.

Aktivity NDM jsou také finančně podporovány
Ministerstvem kultury České republiky
a Moravskoslezským krajem.

Generální mediální partner

Mediální partner NDM

deník
...moje noviny

OSTRAVA!!!

